

Gaat maatschappelijk en economisch belang voor behoud van bijzondere biotoop?

David en Goliath in de strijd voor de groene glazenmaker

Bijzondere uitspraak Afdeling Bestuursrechtspraak Raad van State (ABRvS) over overtreding Wet natuurbescherming – David en Goliath in de strijd voor de groene glazenmaker en de bij de soort horende biotoop, de krabbenscheer?

Auteurs: mr. A.V.K. Goudzwaard en Jasper Verhaar, MSc

Project Turfvaart Toervaart 2008

Deze kwestie betreft een langlopend geschil over het verloren gaan van een kleine groene libel door verlies van biotoop. De provincie Groningen voert in 2008 voor het project 'Van Turfvaart naar Toervaart' het deelproject 'Aanleg Westerdiepsterdalkanaal' in de gemeente Hoogezand-Sappemeer uit. Het kanaal is een vaarverbinding van het Zuidlaardermeer met Oost-Groningen en dient voor de pleziervaart. De beschermde groene glazenmaker (*Aeshna viridis*) legt in dit gebied haar eieren en wel slechts op de waterplant krabbenscheer. Door de aanleg van het kanaal verdwijnt echter de krabbenscheer en dus het leefgebied van de strikt beschermde libel. Dit is niet toegestaan zonder een ontheffing van de Flora- en faunawet. De provincie Groningen vraagt daarom rond 2008 ontheffing van de Flora- en faunawet aan. In de aanvraag stelt de provincie voor de aanwezige krabbenscheer met eventuele eieren van de libel uit het plangebied te verplaatsten. De

staatssecretaris vindt dat de ontheffing verleend kan worden, omdat het project Van Turfvaart naar Toervaart, waarvan de aanleg van het Westerdiepsterdalkanaal een klein deel uitmaakte, van groot belang is voor de werkgelegenheid. Bovendien is er geen alternatief en zal er ter compensatie een sloot worden ingericht als leefgebied voor de groene glazenmaker. De provincie wacht dan niet tot de ontheffing onherroepelijk in rechte vaststaat. De werkzaamheden worden voor die tijd uitgevoerd.

Stichting Berend Botje

De stichting Berend Botje (BB) houdt zich specifiek bezig met de bescherming van de kleine libel. Deze stichting ziet nu met lede ogen de biotoop verdwijnen en verzoekt vervolgens de minister de ontheffing in te trekken en handhavend op te treden. Dit wordt geweigerd. Uiteindelijk krijgt BB na bijna zeven jaar procederen toch gelijk. Bij uitspraak van 18 februari 2015 stelt de ABRvS dat

de ontheffing ten onrechte is verleend. Vanwege de lange duur van de procedure kent de Raad van State BB bovendien een schadevergoeding toe van 2000 euro. Omdat de provincie voor de gemaakte overtredingen geen ontheffing meer heeft, moet de staatssecretaris een nieuw besluit nemen op het afgewezen handhavingsverzoek van BB. De staatssecretaris ziet echter toch af van een handhavingsactie tegen het verplaatsen van de krabbenscheer naar een compensatiesloot. De reden: de sloot is weliswaar niet geschikt, maar het terugbrengen van het gebied in oorspronkelijke staat is niet nodig voor de soort, en onevenredig zwaar ten opzichte van de gevolgen voor de werkgelegenheid in het gebied. BB dient een deskundigenadvies in om dit tegen te spreken. BB stelt daarbij onder andere dat door het intrekken van de ontheffing ook de voorgeschreven compensatiesloot is komen te vervallen. De zaak krijgt een vervolg.

5 min. leestijd

GROENE GLAZENMAKER

De groene glazenmaker is een grote en opvallende gekleurde libel. Vooral de zijkant van het borststuk is fel groen. De mannetjes maken vooral rond het middaguur verdedigingsvluchten door hun territorium, de krabbenscheervelden. Daar vindt ook de paring plaats. De soort kan ook al vliegend worden waargenomen voor zonsopgang en na zonsondergang. Hij is vooral te zien van juli tot september.

Vrouwtjes leggen hun eitjes alleen op de bladeren van krabbenscheer. Na twee overwinteringen vindt in de zomer de gedaantewisseling van larf naar libel plaats. De groene glazenmaker is geheel afhankelijk van gebieden met krabbenscheer, vandaar dat goed beheer van deze gebieden belangrijk is. De meeste populaties komen voor in de provincies Utrecht, Zuid-Holland en het noordwesten van Overijssel. De libel staat in bijlage 4 van de Habitatrichtlijn en moet strikt worden beschermd. In de Krimpenerwaard (Zuid-Holland) is bij een telling in 2016/17 een achteruitgang van de libel van 90 procent te zien. De aanwezige krabbenscheer is daar om onduidelijke redenen in slechte staat. Krabbenscheer komt het meest voor in laagveengebieden. Het ligt half onder water en heeft een rozet van spitse bladeren. De plant lijkt op een aloë. 's Winters ligt de plant op de bodem; gedurende de groei komt de plant naar boven. De plant groeit het liefst in een waterdiepte van 80 tot 100 cm. De soort bevindt zich in een negatieve trend.

Vervolg

Weer komen de partijen bij de ABRvS (uitspraak september 2018). De ABRvS laat de provincie niet zomaar met de overtreding weggan, ondanks het motief van werkgelegenheid. De vraag die nu voorligt, is of er een geschikt compensatiegebied gevonden kan worden, of, indien dit niet het geval is, of er toch handhavend moet worden opgetreden. De ABRvS is er niet van overtuigd dat de beoogde 'compensatiesloot' zo kan worden ingericht dat die geschikt is voor de groene glazenmaker. Ook zes jaar na het verlenen van de ontheffing komt er namelijk nog steeds geen krabbenscheer voor in de sloot. De partijen praten dan inmiddels over veertien locaties! Geen enkele wordt geschikt bevonden. De provincie stelt dan voor geld te stoppen in onderzoek naar het beheer van de krabbenscheer in de Letterberterpetten. BB vindt dat echter geen compensatie voor het verloren gaan

van de biotoop in het Westerdiepsterdalkanaal. De ABRvS is het daarmee eens. Het geschikt maken van een bocht in het kanaal vinden de provincie en de ABRvS dan weer geen goed idee; dit gezien de kosten van meer dan 7 miljoen euro, een bedrag gelijk aan de totale kosten die zijn uitgegeven aan het project.

De ABRvS stelt echter wel dat het hier niet gaat om een incidentele overtreding, maar om een voortdurende en ernstige overtreding zolang niet is gecompenseerd, en vindt dat de staatssecretaris niet van handhavend optreden had mogen afzien. Dat de provincie aan de slag is gegaan zonder de tijd af te wachten, is haar eigen schuld. Juist gezien de zeer grote investeringen had de provincie beter moeten weten. De provincie zal moeten zoeken naar een geschikte compensatielocatie en moet vanwege de te lange behandeltermijn weer 2000 euro aan BB betalen.

Vervolg op vervolg

De staatssecretaris moet dan nog wel een nieuw besluit nemen op het handhavingsverzoek dat de stichting eerder in de procedure deed. Uiteindelijk nemen Gedeputeerde Staten (GS) van de provincie Groningen de uitvoering van de opdracht van de staatssecretaris over. De Flora- en faunawet is per 1 januari 2018 namelijk vervangen door de Wet natuurbescherming en dus ligt de taakuitvoering nu bij GS. Een bijzonderheid is nu: de provincie Groningen heeft overtreden en dient bij besluit een opdracht te krijgen tot compensatie. Anno 2018 moet vervolgens een bestuursorgaan (GS) van de provincie Groningen dat besluit tot compensatie gaan opleggen aan de provincie Groningen.

GS laat een onderzoek naar compensatiemogelijkheden uitvoeren en neemt een nieuw besluit voor een compensatiegebied. Hiervoor zal het gebied Kooiweg in Froombosch als leefgebied voor de groene glazenmaker worden ingericht. De bedoeling is gunstige omstandigheden te scheppen voor de krabbenscheer.

Volgens GS blijkt dat in de Slochter Ae in het verleden een leefgebied met krabbenscheer en glazenmaker is geweest. Door verlanding zijn deze allebei verdwenen. Met het opnieuw uitbaggeren zal het gebied weer geschikt voor deze soorten zijn. De gronden zijn eigendom van Staatsbosbeheer, dat hiervoor een vergoeding zal ontvangen. Het gebied heeft dezelfde grootte als de verloren gegane locatie en heeft goede vooruitzichten om tot uitwisseling met andere gebieden te komen. GS is van mening dat hiermee voldoende gecompenseerd is en geeft een klap op het besluit.

Vervolg op vervolg op vervolg

Vervolgens dient BB bij de ABRvS hiertegen een beroepschrift in. Daarin eist BB dat toch de oude groeilocatie wordt hersteld. Volgens BB is dat namelijk de opdracht die de ABRvS in de uitspraak van september 2017 heeft gedaan. GS van de provincie is van mening dat met compensatie op deze locatie aan de opdracht wordt voldaan, en beroept zich weer op het grote maatschappelijke en economische belang van de vaarweg. Wel erkent GS dat zij de ontstane schade ongedaan moet maken of beperken door onderzoek te doen naar compensatie. Afwachten wat de ABRvS hiervan vindt. Wordt dus weer vervolgd.....

Tip?

Grootschalige projecten uitvoeren zonder gedegen risicoschatting wat betreft overtreding van de Wet natuurbescherming? Vandaag de dag zijn er volop deskundigen die daarover advies kunnen geven. Dat nalaten is op zich een zeer groot risico. Denken dat men aan de slag kan, terwijl er nog bezwaar op een ontheffing ingediend kan worden, is dat nog meer. Ook motieven zoals werkgelegenheid veranderen daar niets aan. Uit deze kwestie blijkt verder dat de ABRvS de Wet natuurbescherming zeer serieus neemt en ook bij gedane zaken kan opdragen tot ongedaanmaking of compensatie. Soms heeft een bestuursorgaan vervolgens een mening die nuancerend van een uitspraak laat zien. Een vasthoudende belanghebbende doet echter de rest...

Jasper Verhaar (Jasper.Verhaar@Cobra-adviseurs.nl, specialist water en ecologie) en Mr. Kitty Goudzwaard (K.Goudzwaard@Cobra-adviseurs.nl, juridisch adviseur groen, natuur en landschap) zijn werkzaam bij Cobra adviseurs. Cobra adviseurs adviseert over alle aspecten met betrekking tot stedelijke natuur.

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/artikel.asp?id=41-7495